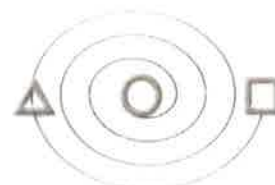

Predsednica Republike Slovenije
Dr. Nataša Pirc Musar
Urad predsednice Republike Slovenije
Erjavčeva cesta 17
1000 Ljubljana
Slovenija
E-pošta: gp.uprs@predsednica-slo.si

R E K T O R S K A
K O N F E R E N C A
R E P U B L I K E
S L O V E N I J E

Predsednik Vlade Republike Slovenije
Dr. Robert Golob
Kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije
Gregorčičeva ulica 20–25
1000 Ljubljana
E-pošta: gp.kpv@gov.si

Predsednica Državnega zbora Republike Slovenije
Mag. Urška Klakočar Zupančič
Državni zbor
Šubičeva ulica 4
p. p. 636
1102 Ljubljana
E-pošta: gp@dz-rs.si

Številka: 444-.../2024
Datum: 5. 7. 2024

Zadeva: Odziv Rektorske konference RS na navedbe Slovenske akademija znanosti in umetnosti (SAZU) v sporočilu za javnost z dne 2. 7. 2024 o potrebni spremembi 15. člena v osnutku Zakona o visokem šolstvu v javni obravnavi do 24. 7. 2024

Spoštovani,

Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU) je v sporočilu za javnost dne 2. 7. 2024 zapisala, da je 15. člen predloga novega Zakona o visokem šolstvu, ki bo v javni obravnavi do 24. julija, po oceni SAZU potrebno spremeniti v treh točkah navedenih v nadaljevanju.

Uvodoma želimo najprej podati jasno sporočilo, da je bil predmetni člen usklajen na delovni skupini za pripravo predloga novega Zakona o visokem šolstvu, pri oblikovanju katerega so kot člani in deležniki sodelovali tudi predstavniki SAZU. Zelo nas preseneča pristranski odziv SAZU, ki reševanje vprašanja ureditve učnega jezika v slovenskem visokem šolstvu po nepotrebnem prestavlja v medijski prostor. Po našem mnenju gre za zelo pomembno strokovno vprašanje, s katerim se visokošolski deležniki in stroka ukvarjamo že vrsto let. Neuspeli pretekli poskusi (npr. novela Zakona o visokem šolstvu 2016), da se na področju učnega jezika slovenski visokošolski prostor dokončno odpre in s tem poveča interes za študij v Sloveniji evropskemu in mednarodnemu okolju (kar vključuje tudi spoznavanje in učenje slovenskega jezika in kulture), so trčili ob zgrešena in preživela politično-ideološka izhodišča, ki proces internacionalizacije evropskega (in svetovnega) visokošolskega prostora dojemajo kot nevarnost za ohranitev in razvoj slovenskega jezika kot strokovnega in znanstvenega jezika, enakovredno priznanega v mednarodni akademski skupnosti. Visokošolska zakonodaja zagotavlja slovenščini status visokošolskega jezika in povsem odveč je bojazen,

da bi univerze lahko v prihodnosti ta status ogrozile z izvajanjem študijskega procesa tudi v tujem jeziku. Gre za vprašanje iskanja komplementarnega okvirja delovanja in ne za ožanje ali celo, kot se čestokrat želi javnosti napačno predstaviti, za nadomeščanje ali še huje, za odrinjanje slovenščine iz prostora znanosti. Poslanstvo slovenskih univerz je tudi, da varujejo status državnega jezika kot vrednote in skrbijo za razvoj in vključevanje slovenščine v mednarodni prostor. Izkrivljeno prikazovanje univerz, ki da na internacionalizacijo izobraževanja gledajo kot na globalni posel, ki izobraževalne cilje (in učni jezik) postavlja v drugi plan v prid zasledovanju cilja po (dobičkonosnem) pridobivanju čim večjega števila tujih študentov, je daleč od resnice. Univerze si prizadevamo pridobiti najboljše študente iz domačega in mednarodnega okolja, ki bodo pripomogli k reševanju civilizacijskih izzivov, katerim smo priča v 21. stoletju. Reševanje teh izzivov pa terja premagovanje ideoloških in zgodovinskih okvirjev s pospeševanjem procesov integracije, vključenosti, povezovanja v različnosti in idej ter najboljšega, kar kot družba premoremo. Te procese kot akademska skupnost vsakodnevno udeležujemo v skladu z evropskimi vrednotami, ki jih je naša država prevzela s tem, ko je pristopila k evropskim integracijskim procesom (kot npr. Bolonjski proces, skupni evropski visokošolski in raziskovalni prostor). Nenazadnje z našim delovanjem in tudi s konkretnimi formulacijami v osnutku novega Zakona o visokem šolstvu sledimo ciljem zapisanim v Resoluciji o nacionalnem programu visokega šolstva do leta 2030, ki jo je ob odobravanju velike večine akademske sfere sprejel Državni zbor RS.

V nadaljevanju podajamo stališče k posameznim točkam, ki jih je SAZU izpostavil v svojem sporočilu za javnost:

1. Večje število vpisanih tujih študentov

SAZU predlaga, da je potrebno spremeniti 4. alinejo drugega odstavka 15. člena, ki se nanaša na formulacijo "večje število tujih študentov", saj po njihovem mnenju ta ni dovolj jasna, zato se interpretira poljubno in omogoča anomalije.

Rektorska konferenca RS izpostavlja, da je 4. alineja drugega odstavka 15. člena predloga zakona,

"dele študijskih programov, ki jih izvajajo gostujoči visokošolski učitelji iz tujine ali če je vanje vpisano večje število tujih študentov,"

vsebinsko povsem enaka drugi alineji 8. člena trenutno veljavnega zakona:

"deli študijskih programov, če pri njihovem izvajanju sodelujejo gostujoči visokošolski učitelji iz tujine ali je vanje vpisano večje število tujih študentov."

Pri tem izpostavljamo, da je bila omenjena dikcija 8. člena veljavnega zakona zapisana že ob sprejemu zakona 7.12.1993, s pričetkom veljave 1.1. 1994 in da v 30. letih veljavnosti (!) tega člena na univerzah ni prihajalo do nobenih anomalij, ki bi izhajale iz zapisa te alineje. Zato menimo, da so pomisleki in zahteve SAZU v sporočilu za javnost povsem neutemeljene in brez kakršnihkoli tehtnih argumentov.

2. Financiranje izvajanja študijskih programov v tujem jeziku

SAZU predlaga, da se v nov zakon zapiše, da se izvajanje v tujem jeziku ne financira iz javnih sredstev, s čimer svoje stališče utemeljujejo, da je praksa pokazala, da študijske programe v angleščini vpisujejo predvsem tisti študentje, ki se nameravajo po končanem izobraževanju zaposliti v tujini. Beg možganov ni v interesu slovenske države, zato naj se izobraževanje, ki ga spodbuja, ne financira iz javnih sredstev.

Rektorska konferenca RS zagovarja stališče, da je potrebno zagotoviti financiranje iz javnih sredstev tudi za izvajanje študijskega procesa v tujem jeziku. Uveljavljene prakse v veliki večini zahodnoevropskih držav namreč jasno kažejo na to, da univerze z izobraževanjem kakovostnih kadrov tudi iz tujine, ki v določenem deležu ostajajo v državi, v kateri so pridobili izobrazbo, krepijo razvojni potencial države. Hkrati s tistimi, ki se vračajo v svoje države in

preko mreže alumni klubov z univerzo ohranjajo stike, nudijo priložnosti za uspešnejši prodor podjetij na trge teh držav in s tem krepitev gospodarstva. To še posebej velja za področja tehnike in naravoslovja. Zato je pomembno, da je internacionalizacija visokega šolstva usklajena z vladno politiko na področju strateških razvojnih interesov države in poteka v čim tesnejšem sodelovanju z gospodarstvom. To je sistem, ki ga razvojno najuspešnejše evropske države ob ponujanju študijskih programov v tujem jeziku uspešno razvijajo že desetletja.

Argument o begu možganov (trajne oblike migracij domačega izobraženega kadra v tujino), ki ga uporablja SAZU, je v tem kontekstu zgrešen. Velja kvečjemu za slovenske študente, ki v tujino odhajajo zaradi ekonomskih in družbeno-političnih razlogov (poklicne priložnosti in plača, trg dela, inovacijska stopnja okolja itd.). Vprašanje, ki je v kontekstu relevantno je, koliko potencialnih mednarodnih študentov bo slovenska družba uspela izobraziti, zadržati, integrirati in z njimi povečati svoj razvojni potencial. Ob radikalnih omejitvah uporabe in financiranja študijskih programov v tujem jeziku je odgovor jasen: nobenega. SAZU predlaga nesistemski, nesorazmeren in škodljiv ukrep, ki je za univerze nesprejemljiv in do njih diskriminatoren. Slovensko visokošolsko izobraževanje je visoko razvito, kakovostno in mednarodno primerljivo, kot tako lahko tudi zelo privlačno za mednarodne študente. Za pojav bega strokovnjakov iz Slovenije kot »manj razvite« v razvitejše države obstajajo drugi razlogi (trg dela, družbene razmere, standard življenja itd.).

3. Izvajanje akreditiranega študijskega programa ali dela študijskega programa samo v tujem jeziku

SAZU predlaga črtanje tretjega odstavka 15. člena, saj po njihovem mnenju uzakonja nesmiselne obveznosti, kot je zagotavljanje študijskih gradiv v slovenščini za študente, ki študirajo tuje jezike.

Rektorska konferenca RS v celoti zagovarja in podpira dikcijo tretjega odstavka 15. člena saj ta omogoča enakopravno sodelovanje slovenskih univerz v integracijskih procesih evropskega visokošolskega prostora, ki je z razvojem evropskih univerzitetnih zavezništev ključen pri doseganju kroženja možganov, tako znotraj Evropske unije, kot tudi globalno.

Ob koncu poudarjamo, da bo 15. člen osnutka pomembno prispeval k doseganju ciljev in uresničevanju ukrepov Resolucije o nacionalnem programu visokega šolstva do leta 2030 in sicer:

C 1.10. Povečanje odprtosti visokošolskih zavodov in njihove odprtosti v mednarodno skupnost,

C 4.1. Povečati stopnjo vključenosti univerz in samostojnih visokošolskih zavodov v skupni evropski visokošolski prostor ter internacionalizacije kurikulumov,

U 1.3. Spodbujanje sistema aktivne mednarodno odprte kadrovske politike,

U 2.11. Vzpostavitev ukrepov za pritegnitev tujih strokovnjakinj in strokovnjakov,

U 4.1. Vzpostavitev sistema za uspešnejše vključevanje univerz in samostojnih visokošolskih zavodov v enoten evropski in mednarodni visokošolski prostor,

U 4.10. Vzpostavitev posebnih ukrepov za pritegnitev vrhunskih strokovnjakov iz tujine.

Prav tako bo pomembno prispeval k doseganju ciljev zastavljenih v Strategiji internacionalizacije visokega šolstva in znanosti v Republiki Sloveniji do 2030, predvsem pri aktivnem vključevanju slovenskega visokega šolstva v EU in evropski prostor ter pri vključevanju v zavezništva evropskih univerz.

Ob tem naj poudarimo, da je že nacionalni program visokega šolstva 2011-2020 kot enega ključnih ciljev na področju internacionalizacije opredelil, da bo do konca desetletja (do leta 2020) vsaka slovenska visokošolska institucija oblikovala nabor študijskih programov, ki jih bo ponujala v tujih jezikih. V 36. ukrepu Omogočanje poučevanja v tujih jezikih pa tudi opredelil spremembo Zakona o visokem šolstvu v letu 2011, z njegovo uveljavitvijo do leta 2012, ki mora

omogočiti izvajanje študijskega procesa tudi v tujih jezikih. Tudi ta ukrep je, enako kot to določa tretji odstavek 15. člena predloga zakona, določal, da bo pri tem za slovenske študente zagotovljena dostopnost študijskih vsebin v slovenskem jeziku. Ukrep je tudi eksplicitno navajal, da bodo študijski programi izvajani v tujem jeziku financirani s finančnimi sredstvi temeljnega in razvojnega stebra financiranja, katerih višino določa Uredba o javnem financiranju visokošolskih zavodov in drugih zavodov.

Zaradi vsega navedenega ostro nasprotujemo stališčem SAZU, zapisanim v sporočilu za javnost, saj smo prepričani, da so v škodo razvoju slovenskega visokega šolstva in prav tako uspešnemu in dolgoročno konkurenčnemu razvoju slovenske družbe kot celote. Ob branju mnenja SAZU se tudi sprašujemo o mnenjih posameznih članov akademije, stanovskih kolegov, ki v javnih diskusijah o tej problematiki z nami delijo vizijo razvoja slovenskega visokošolskega prostora. Stališča SAZU še posebej škodujejo reševanju demografskega izziva in dolgoročnemu zagotavljanju potrebnega števila visoko izobraženih kadrov v slovenskem prostoru, s tem pa tudi – ironično – ravno boljšim možnostim za razvoj slovenskega jezika

Vse naslovnike našega odziva prosimo za podporo celotni dikciji 15. člena, kot je zapisana v predlogu Zakona o visokem šolstvu, ki je v javni obravnavi, saj smo prepričani, da z drugimi v predlogu zakona vsebovanimi sistemskimi rešitvami, predstavlja pomemben korak k zagotavljanju uspešnega razvoja slovenskega visokega šolstva v prihodnje.

Poudarjamo, na univerzah v celoti nosimo odgovornost za zagotavljanje kakovostnega mednarodno vpetega visokošolskega izobraževanja in za izobraževanje visoko izobraženih kadrov, ki jih slovenska družba potrebuje za svoj uspešen dolgoročni razvoj. Na univerzah razumemo evropske integracijske procese na področju visokega šolstva, se zavedamo prihodnjih kadrovskega potreb slovenske družbe za njen uspešen dolgoročni razvoj in naše odgovornosti za ohranitev in razvoj slovenskega jezika. Ne dopustimo, da bo slovensko visoko šolstvo zaradi še enega zamujenega desetletja izrinjeno iz evropskih integracijskih procesov na področju visokega šolstva, saj bo s tem dolgoročno na rob izrinjena tudi slovenska družba kot celota.

S spoštovanjem.

Prof. dr. Klavdija Kutnar
Rektorica Univerze na Primorskem

Prof. dr. Gregor Majdič
Rektor Univerze v Ljubljani

Prof. dr. Zdravko Kačič
Rektor Univerze v Mariboru

Prof. dr. Boštjan Golob
Rektor Univerze v Novi Gorici

Prof. dr. Peter Jambreč
Rektor Nove univerze

Prof. dr. Marjan Blažič
Rektor Univerze v Novem mestu

Prof. dr. Rado Bohinc
Predsednik Evro-sredozemske univerze